

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของสิ่งพิมพ์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
 เจ้าอยู่หัว ตอการเมือง การปกครอง (พ.ศ. 2453-2468)

ชื่อ นางนงเยาว์ จิตตะปุตตะ ภาควิชา ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา 2520

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์บทบาททางด้านการเมือง และการปกครอง ของสิ่งพิมพ์ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (2453-2468) ว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด โดยการศึกษาเชิงวิเคราะห์จาก เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ฉบับจริงในหอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดส่วนตัวของเอกชน ศึกษาจากหนังสือเอกสารชั้นสอง (Secondary books) โดยการสัมภาษณ์นัก - หนังสือพิมพ์อาวุโส

การศึกษาในแนวกังกล่าวนี้ได้เน้นหนักในบทบาททางการเมืองการปกครองของ สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ รายวัน ซึ่งอาจแยกส่วนสำคัญในการศึกษาเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 (บทที่ 1 และ 2) ศึกษาถึงความสำคัญและวิวัฒนาการของหนังสือพิมพ์ ในประเทศไทย ในแง่ของผู้อ่านและผู้ดำเนินงาน เพื่อชี้ให้เห็นถึงความมุ่งหมาย บทบาท และอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ต่อชุมชน ผลการวิเคราะห์ในระยะแรกหนังสือพิมพ์มีแนวโน้ม เจริญขึ้นอย่างช้า ๆ แต่นับตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 6 หนังสือพิมพ์ขยาย ตัวเร็ววัน มีความสำคัญต่อประชาชนและรัฐบาล รัฐบาลสนับสนุนหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือ ในการปกครอง

ส่วนที่ 2 (บทที่ 3) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาสาระทางด้านการเมืองการปกครอง หนังสือพิมพ์ ซึ่งแบ่งออกเป็นสองระยะ คือก่อนสมัยรัชกาลที่ 6 หนังสือพิมพ์ซึ่งออกโดย ชาวต่างประเทศและเจ้านายเชื้อพระวงศ์ มีบทบาททางด้านการเมืองน้อย ประชาชน ส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจ ในระยะที่สองตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 6

เอกชนให้ความสนใจดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์มากขึ้นตามลำดับ และแบ่งเป็นหนังสือพิมพ์ฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายค้านรัฐบาล ในการแสดงความคิดเห็นด้านการเมือง การปกครอง ส่วนที่ 3 (บทที่ 4) เป็นการวิเคราะห์บทบาทด้านการเมืองการปกครองของหนังสือพิมพ์ในแง่ที่จะมีผลต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งแยกวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ตามหลักของทฤษฎีสื่อสารมวลชน

ในบทบาทแรก หนังสือพิมพ์ในสมัยนี้มีบทบาทสำคัญเป็นเครื่องมือเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ทำหน้าที่เสนอข่าวสารต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และค่อนข้างเป็นกลาง และยังเป็นศูนย์รวมความคิดเห็นในค่านกลาง ๆ ด้วย

ในบทบาทที่สอง เป็นบทบาทที่มีความสำคัญต่อสังคมอย่างมาก คือทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐบาลและผู้นำเพื่อเป็นการพิทักษ์ผลประโยชน์ของสาธารณชน ซึ่งมีผลทำให้รัฐบาลระมัดระวังและรับผิดชอบก่อนหน้าสาธารณกร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในบทบาทสุดท้าย หนังสือพิมพ์มีบทบาทความสำคัญในการให้ความรู้แก่คนเมืองทั้งในแง่ของทฤษฎี ข่าวการเมืองภายในประเทศและต่างประเทศ เหตุการณ์และความคิดเห็น สารคดีทางการเมือง แก่ประชาชนที่ไม่มีโอกาสศึกษาในสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง

จึงกล่าวโดยสรุป หนังสือพิมพ์ในสมัยที่ศึกษานี้มีบทบาททางด้านการเมืองมากพอที่จะมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินงานของรัฐบาล และโดยแท้จริงแล้วหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ความคิดเห็นทางการเมือง และกระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นตัวในค่านการเมือง อันเป็นการวางรากฐานในการเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองของประชาชนในการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมือง และเป็นรากฐานในการพัฒนาการค่านการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในสมัยต่อมา